

Polityka rodzinna we Francji i Szwecji na tle rozwiązań polskich¹

Kraj	Urlop macierzyński	Urlop wychowawczy	Urlop ojcowski	Świadczenia rodzinne	Dodatki do zasiłku	Zwolnienia podatkowe
Polska	<p>Matka urodzenie 1 dziecka – 20 tyg. urodzenie 2 dzieci – 31 tyg. urodzenie 3 dzieci – 33 tyg. urodzenie 4 dzieci – 35 tyg. urodzenie 5 i więcej dzieci – 37 tyg.</p> <p>Ojciec urodzenie 1 dziecka – 6 tyg. urodzenia 2 dzieci – 17 tyg. urodzenia 3 dzieci – 19 tyg. urodzenia 4 dzieci – 21 tyg. urodzenia 5 i więcej dzieci – 23 tyg.</p>	<p>Urlop wychowawczy trwa - 3 lata, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 4 lat.</p>	<p>Urlop ojcowski trwa - 1 tydzień – do ukończenia przez dziecko 12-m-cy.</p>	<p>1. Zasiłek rodzinny² na dziecko: - do 5 lat – 68 zł. - od 5 do 18 – 91 zł. - od 18 do 24 – 98 zł.</p> <p>2. Świadczenia opiekuńcze: - zasiłek pielęgnacyjny – 153 zł. przysługuje: - niepełnosprawnemu dziecku; - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia; - osobie, która ukończyła 75 lat.</p> <p>- świadczenie pielęgnacyjne – 520 zł. – z tytułu rezygnacji z pracy z powodu konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy osobie niepełnosprawnej³.</p> <p>3. Jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka: - wypłacane przez państwo – 1 000 zł. - zapomoga uchwalana i wypłacana przez gminy (świadczenie uznaniowe).</p> <p>4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego⁴ – w wysokości ustalonych alimentów, nie więcej niż 500 zł na m-c.</p>	<p>1. Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu⁵: - urodzenia dziecka – 1 000 zł. - opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego⁶ – 400 zł na m-c - samotne wychowywanie dziecka⁷ – 170 i 250 zł. ale nie więcej niż 340 zł. na m-c na wszystkie dzieci, w przypadku dzieci niepełnosprawnych kwotę zwiększa się o 80 zł., nie więcej niż o 160 zł. na wszystkie dzieci. - wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej (na trzecie i kolejne dzieci w rodzinie) – 80 zł. - kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego: - do 5 roku życia – 60 zł. - od 5-24 roku życia – 80 zł. - rozpoczęcie roku szkolnego (jednorazowo) – 100 zł. - podjęcie nauki w szkole: - poza miejscem zamieszkania i dziecko mieszka na stacji (10 m-cy) – 90 zł. - gdy dziecko dojeżdża do miejscowości, w której znajduje się szkoła (10 m-cy) – 50 zł.</p>	<p>1. Ulga prorodzinna na każde dziecko rocznie – 1112,04 zł.</p>

Kraj	Urlop macierzyński	Urlop wychowawczy	Urlop ojcowski	Świadczenia rodzinne	Dodatki do zasiłku	Zwolnienia podatkowe
Francja	<p>Matka 16 tygodni – wymiar podstawowy, 26 tygodni – urodzenie 3. dziecka i następnych, 34 tygodnie – urodzenie bliźniąt, 48 – poród wieloraki. Ponadto przysługują dodatkowo 2 tygodnie przed urodzeniem dziecka, gdy ciąża jest zagrożona.</p> <p>Ojciec 11 dni – wymiar podstawowy, 18 dni – poród wieloraki. Przysługuje w okresie 4 m-cy po urodzeniu się dziecka.</p>	<p>Urlop rodzicielski (wychowawczy) – przysługuje rodzicom do czasu ukończenia przez dziecko 3 roku życia, może być wykorzystany w całości lub w częściach. Przysługuje on jednak dopiero na drugie dziecko i kolejne dzieci.</p>		<p>Zasiłek macierzyński wynosi 100% zarobków netto, przy czym istnieje górna (71,80 euro dziennie) i dolna granica (8,39 euro dziennie) zasiłku. Zasiłek w czasie urlopu wychowawczego – do 758,95 euro co m-c, – 403,56 euro w przypadku zatrudnienia w wymiarze nie większym niż 1/2 etatu, – 305,17 euro – jeżeli wymiar czasu pracy wynosi od 50-80% pełnego czasu pracy. Urodzenie 3 dziecka – możliwość wyboru wyższego zasiłku pobieranego przez krótszy okres (12 miesięcy), bez możliwości pracy w niepełnym wymiarze czasu. Możliwość zmiany zasiłku rodzicielskiego (Allocation de Présence Parentale - APP). Może on mieć charakter „rachunku kredytowego” pozwalającego na wykorzystanie w ciągu kolejnych 3 lat 310 dni wolnych od pracy. Każdy tydzień nieobecności w pracy któregoś z rodziców powoduje odliczenie od tego rachunku nieprzepracowanego dnia. Za nieobecności rodzic otrzymuje zasiłek – 38,44 euro, a samotny rodzic 45,65 euro. Do zasiłku przewiduje się dodatek na zwrot kosztów związanych z pobytem dziecka w szpitalu (ciężkie choroby wymagające obecności rodzica przy dziecku) – 100 euro bez względu na okres pobytu. Zasiłek na opiekę nad dzieckiem – na zatrudnianie wykwalifikowanej opieki nad dziećmi do lat 6 lub dziećmi starszych (do lat 20) w poważnej chorobie lub niepełnosprawności. Wysokość uzależniona jest od dochodu rodziny i wieku dziecka: zasiłek na dziecko do lat 3 przysługuje w pełnej wysokości, na dziecko w wieku 3-6 lat – 50% zasiłku.</p> <p>Zasiłki rodzinne⁸ 1. Rodziny z dwojgiem dzieci otrzymują 119,13 euro miesięcznie, - z trojgiem – 271,75 euro, - z czworgiem – 424,37 euro, - pięciorgiem – 577,00 euro, - sześciorgiem – 729,63 euro. - a na każde następne dziecko – po 152,63 euro. Dodatkowa wypłata przysługują na dziecko między 11 a 16 rokiem życia – 33,51 euro i w wieku ponad 16 lat – 59,57 euro. 2. Ryczałtowy zasiłek - rodziny mający co najmniej troje dzieci – 75,33 euro - troje i więcej dzieci – 155,82 euro (obowiązuje kryterium dochodowe)⁹</p>		<p>Ulga „iloraz rodzinny” - zależy on od wielkości i składu rodziny, od którego oblicza się tzw. części fiskalne (jest to odpowiedni wskaźnik powiązany ze statusem członka rodziny, jego stanem cywilnym, liczbą dzieci). Łączny dochód do opodatkowania rodziny we Francji wynika z podzielenia rzeczywistego dochodu przez odpowiednią liczbę części fiskalnych. Podziału tego dokonuje się w następujący sposób: pierwsza część przypada na osobę samotną, dwie części na małżonków, po pół części na każde z dwojga pierwszych dzieci będących na utrzymaniu i po jednej części na każde następne dziecko. W związku z tym np. dochód małżeństwa z trojgiem dzieci jest dzielony na cztery części. Od tak podzielonej kwoty oblicza się podatek według skali i następnie mnoży przez cztery. Posiadanie dziecka niepełnosprawnego podwyższa kwotę ilorazu o 0,5 części fiskalnej.</p>

Kraj	Urlop macierzyński	Urlop wychowawczy	Urlop ojcowski	Świadczenia rodzinne	Dodatki do zasiłku	Zwolnienia podatkowe
Francja				<p>3. Rozpoczęcie roku szkolnego (dodatek jednorazowy) – 268,01 euro (od 6-18 lat). Uwzględniane jest kryterium dochodowe rodziny – 16 400 euro rocznie i jest podnoszone o 3 800 euro na każde dziecko.</p> <p>4. Zasiłek dla samotnych rodziców - posiadanie co najmniej 1 dziecka lub w okresie ciąży – 561,18 euro plus 187,06 euro na dziecko.</p> <p>5. Zasiłek z tytułu urodzenia dziecka – 855,25 euro</p> <p>6. Zasiłek (Prestation d'Accueil du Jeune Infant - PAJE) – 171,06 euro na m-c dla dziecka do 3 lat.</p> <p>7. Zasiłek edukacyjny dla niepełnosprawnego dziecka (w przypadku 50% i więcej ubytku zdrowia) – 119,72 euro miesięcznie niezależnie od kryterium dochodowego.</p> <p>Istnieje też sześć dodatków do zasiłku rodzinnego w zróżnicowanej wysokości, zależnie od sytuacji rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem, a ponadto specjalny dodatek dla osób samotnie wychowujących dziecko niepełnosprawne.</p>		<p>Całkowity dochód rodziny jest dzielony przez odpowiednią liczbę części fiskalnych. Tak otrzymany wynik stanowi dochód do opodatkowania.</p> <p>Ulgi o charakterze przedmiotowym np. możliwość odliczenia od dochodu wydatków związanych z wychowaniem i wykształceniem dziecka (np. opłaty za przedszkole, naukę w szkole).</p> <p>Ulga podatkowa dla osób wykonujących pracę w domu, które sprawują opiekę nad dzieckiem.</p>

Kraj	Urlop macierzyński	Urlop wychowawczy	Urlop ojcowski	Świadczenia rodzinne	Dodatki do zasiłku	Zwolnienia podatkowe
Szwecja		<p>Urlop macierzyński razem z rodzicielskim (wychowawczy) – 480 dni Urlop może być wykorzystany najwcześniej 60 dni przed planowanym porodem i w całości wykorzystany do ukończenia przez dziecko 8 lat.</p> <p>Ojciec – 10 dni urlopu płatnego w związku z urodzeniem się dziecka Rodzice mogą podzielić się urlopem, 60 dni jest zarezerwowane do wykorzystania przez matkę.</p>		<p>Zasiłek w czasie korzystania z urlopu - przez 390 dni, płatne tak jak zwolnienie chorobowe (min. 20 euro/dzień) - pozostałe 90 dni są płatne stosownie do min. kwoty ubezpieczenia.</p> <p>Świadczenia rodzinne 1. Zasiłek na dziecko (niezależnie od dochodu rodziny i liczby dzieci, nie podlega opodatkowaniu) - do 16 lat – 116 euro - powyżej 16 lat w szkole średniej i ponad średniej – 116 euro Brak kryterium dochodowego.</p> <p>Świadczenia opiekuńcze Okresowy urlop i zasiłek opiekuńczy na opiekę nad chorym dzieckiem do 12 roku życia, max. 120 dni rocznie — 80% wynagrodzenia.</p>	<p>1. Samotne wychowanie dziecka (nie podlega opodatkowaniu, niezależnie od alimentów) – 141 euro</p> <p>2. Wychowanie niepełnosprawnego dziecka - w systemie świadczeń rodzinnych nie istnieje, w systemie świadczeń inwalidzkich – max 880 euro (7,5-krotność zasiłku rodzinnego na dziecko).</p> <p>3. Wychowanie w rodzinie wielodzietnej - na drugie dziecko – 11 euro, - na trzecie dziecko – 39 euro, - na czwarte dziecko – 95 euro, - na piąte i kolejne dziecko – 116 euro.</p> <p>4. Pomoc dla rodzin dysfunkcyjnych Sieroty korzystają ze wszystkich zasiłków rodzinnych - renta sieroca - składa się z części gwarantowanej przez państwo i części ubezpieczeniowej (jeśli rodzic/rodzice opłacali składki ubezpieczeniowe)</p> <p>5. Zasiłek w przypadku adopcji dziecka z zagranicy – 4 432 euro (38-krotność zasiłku rodzinnego)</p>	Brak zwolnień podatkowych

¹ Opracowanie dotyczące Francji i Szwecji zostało oparte na podstawie danych z Biuletynu RPO, Zeszyty Naukowe NR 67 z 2009 roku. „Polityka rodzinna w krajach Unii Europejskiej – wnioski dla Polski”.

² Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Kryterium dochodowe – dochód rodziny netto na 1 osobę nie przekracza 504 zł lub 583 zł w przypadku niepełnosprawnego dziecka.

³ Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne opłacane są składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (dla kobiet 20-letniego i 25-letniego przez mężczyznę, nie dłużej niż przez 20 lat).

---

⁴ Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód netto rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

⁵ Warunkiem przyznania dodatków do zasiłku jest również kryterium dochodowe, patrz przypis ².

⁶ Dodatek przysługuje matce lub ojcu nie dłużej jednak niż przez okres:

- 24 miesięcy,
- 36 miesięcy, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż 1 dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,
- 72 miesięcy, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym.

⁷ Jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców.

⁸ Warunkiem jest posiadanie przez rodzinę, co najmniej dwojga dzieci, zamieszkałych na terenie Francji, w wieku do lat 20, o ile dochód uzyskiwany przez dziecko nie przekracza 55% płacy minimalnej. Wysokość zasiłków jest zróżnicowana zależnie do liczby i wieku dzieci.

⁹ Wynosi on 25 400 euro rocznie dla rodzin z jednym żywicielem, 31 000 dla rodzin z dwojgiem żywicieli oraz samotnych rodziców.

Warszawa wrzesień 2011 r.

Opracowanie:

Jagoda Tracz-Drał